

Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: 21.08.2018
Vår ref.: 201104306-42
Arkiv: 312 / 016.BEE7
Deres dato: 26.11.2015
Deres ref.:

Saksbehandler:
Heidi Kannick
hka@nve.no

Statkraft Energi AS - Planendringssøknad om økt slukeevne i Vesle Kjela kraftverk, Vinje kommune i Telemark

Statkraft Energi AS gis i medhold av § 8 i vannressursloven tillatelse til å bygge Vesle Kjela kraftverk med økt installert effekt som omsøkt – fra 4,5 MW til 8,5 MW.

Økning i kraftverkets slukeevne fra 13 m³/s til 20 m³/s vil medføre en økning i midlere årsproduksjon på 7 GWh. Dette vil medføre noe mindre vanngjennomstrømning i Vesle Kjelavatn, som i noen grad vil kunne avbøtes gjennom et minstevannføringspålegg. NVE vurderer at Vesle Kjela kraftverk, med en midlere årsproduksjon på 31 GWh, vil bidra til en ny fornybar, og regulerbar kraftproduksjon med en akseptabel ressursutnyttelse uten for store negative miljøvirkninger. Planendringen vil medføre en bedre ressursutnyttelse enn hva en utbygging etter opprinnelige planer vil gi.

NVE ga konsesjon til bygging av Vesle Kjela kraftverk den 11.02.2014. I vedtaket la NVE vekt på at en utbygging av Vesle Kjela vil være et bidrag til en ny fornybar og regulerbar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE vurderte eventuelle negative virkninger ved en utvidelse i all hovedsak å gjelde redusert vanngjennomstrømning gjennom Vesle Kjelavatn og mulige forstyrrelser overfor villreinbestanden i en ev. anleggsperiode. NVE mente likevel at de negative konsekvensene kunne avbøtes i tilstrekkelig grad ved fastsettelse av vilkår som bl.a. minstevannføring og begrensninger i anleggsperioden. Vedtaket ble imidlertid påklaget, og oversendt OED for endelig avgjørelse. Den 26.11.2015 mottok NVE en planendringssøknad, der Statkraft ønsker en større installasjon i Vesle Kjela kraftverk enn opprinnelig omsøkt. Dette for å øke produksjonen, og bedre økonomien i prosjektet.

Etter at Vinje kommune i brev av 18.01.2018 har trukket sin klage på tillatelsen til bygging av Vesle Kjela kraftverk, har OED oversendt planendringssøknaden til NVE som rette vedtaksmyndighet.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Søknaden

Statkraft Energi AS (SE) søkte i brev av 16.04.12 om tillatelser etter vannressursloven, energiloven og oreigningsloven for Vesle Kjela kraftverk i Vinje kommune i Telemark. Konsesjon etter vannressursloven og samtykke til oreigning ble gitt i NVEs vedtak av 11.2.2014.

Søknaden etter energiloven er foreløpig ikke behandlet i NVE. Planendringen medfører også endringer i denne søknaden, som nærmere spesifisert i Tabell 2 under.

Det søkes ikke om nye tillatelser etter oreigningsloven.

Nye energisimuleringer med oppdatert hydrologi, økte kostnader og reduserte energipriser har medført at prosjektet nå har en svakere økonomi enn forutsatt ved innsendelse av konsesjonssøknaden.

«NVE skriver om bakgrunnen for sitt vedtak at: "omsøkt installasjon gir en generatorytelse på 5450 kVA. NVEs beregninger finner det sannsynlig at det ville være samfunnsøkonomisk lønnsomt å hente inn en ekstra produksjon på anslagvis 3 GWh/år til en akseptabel kostnad, men at dette ikke vil være bedriftsøkonomisk lønnsomt grunnet grunnrente og naturressursskatt som betales ved generatorytelse over 5500 kVA».

Regjeringen har nå økt innslagspunktet for grunnrentebeskatning til 10 MVA og Statkraft har på basis av dette vurdert en større installasjon i Vesle Kjela kraftverk for å bedre økonomien i prosjektet. Etter en dialog med NVE har Statkraft derfor besluttet å sende en søknad om planendring for Vesle Kjela kraftverk.

Det omsøkte Vesle Kjela kraftverk, ville ifølge tidligere søknad ha gitt en produksjon på ca. 25 GWh/år. Det lå da til grunn en installering av en Francisturbin med slukeevne på 13 m³/s og effekt på 5 MW. Beregning av energiproduksjonen (for hele Tokke-systemet) er gjennomført med oppdaterte data. Disse simuleringene indikerer at energigevinsten av Vesle Kjela kraftverk med 5 MW, blir 23 GWh/år. En større turbin med slukeevne på 19 m³/s og effekt på 8,5 MW, som omsøkt i denne planendringen, vil gi en produksjon på ca. 31 GWh.

Den viktigste miljømessige endringen ved den økte slukeevnen er at mindre vann går igjennom Vesle Kjelavatn på strekningen ned til eksisterende inntak i Kjela.

2. Søknad om planendring

Statkraft Energi AS søker med bakgrunn i dette om planendring for Vesle Kjela kraftverk. Med unntak av endrede installasjoner i kraftverket, er utbyggingsplanene identiske med de omsøkte og det vises til konsesjonssøknaden for omtalen av disse. Hoveddata for de to utbyggingsløsningene er vist i Tabell 1 under og resultatene av planendringene fremgår her. Endringene er i uthevet tekst.

Hoveddata ved planendring:

ALTERNATIV:		Konsesjonsnett	Planendring
TILSIG			
Samlet nedbørfelt	km ²	140,1	140,1
Nedbørfelt, lokalt Vesle Kjølavatn	km ²	3,4	3,4
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	300	289
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	68	65
Middelvallføring	m ³ /s	9,53	9,1
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,30	0,30
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,30	0,30
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,30	0,30
Restvannføring*	m ³ /s	2,7	1,2
MAGASIN			
HRV (i inntaksmagasin Kjølavatnet)	moh.	944	944
LRV (i inntaksmagasin Kjølavatnet)	mill.m ³	918	918
Magasinvolum (Kjøl + Ståvatn)	mill.m ³	132,5	132,5
KRAFTVERK			
Inntak (i tunnel)	moh.	917	917
Avløp (kote i bunn i sjakt)	moh.	847	847
Lengde på berørt elv/innsjø	km	1,2	1,2
Brutto fallhøyde	m	45	49
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,107	0,117
Slukeevne, maks	m ³ /s	13,0	20,0
Minste driftsvannføring	m ³ /s	5,0	8,0
Planlagt minstevannføring, vinter	m ³ /s	0,30	0,30
Planlagt minstevannføring, vår (mai)	m ³ /s	0,30	0,30
Planlagt minstevannføring, sommer	m ³ /s	0,75	0,75
Tilløpstunnel, tverrsnitt/lengde	m ² /m	22/50	22/50
Avløpstunnel, tverrsnitt/lengde	m	22/1170	22/1170
Installert effekt, maks	MW/MVA	4,9/5,45	8,5/9,9
Bruktid	timer	5100	3700
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	17	21
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	8	10
Produksjon, årlig middel	GWh	25/23,9*	31
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad (år)	mill.kr	100/134*	156
Utbyggingspris (år)	kr/kWh	4,0/5,9*	5,0
* Oppjusterte til 2015-tall			

Spesifikasjonene for elektriske anlegg og overføringslinjer er presentert i Tabell 2. Endringene er i uthevet tekst.

Tabell 2 Endringer i omsøkt elektrisk anlegg.

		Konsesjons- søkt	Planendring
GENERATOR			
Ytelse	MVA	5,45	9,9
Spenning	kV	6	6,6
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	5,45	9,9
Omsetning	kV/kV	6 / 22	6,6 / 22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde	m		400
Nominell spenning	kV		22

Områdekonsesjonær, Vest Telemark Kraftlag (VTK), eier dagens linje som passerer planlagt påhugg for adkomsttunnelen til kraftstasjonen. Statkraft søker konsesjon for ny kabel fra stasjonen til dagens 22 kV linje. VTK vil forestå nødvendige oppgraderinger i eget nett som følge av tiltaket.

I opprinnelig søknad fra 16.04.2012 er kabeltraséen fra kraftstasjonen til tilknytningspunktet ved en feil falt ut av hoveddata-tabell og kartskisse. Vi vedlegger derfor oppdatert arealdisponeringsplan oversendt til NVE 28.09.2012 som også viser traséen for omsøkt kabel. For ordens skyld vedlegger vi også oppdatert enlinje-skjema.

Planendringen har følgende konsekvenser:

1. Redusert vanngjennomstrømning i Vesle Kjelavatn.
2. Økt produksjon
3. Økte utbyggingskostnader, men bedre lønnsomhet (grunnrentebeskatningen).
4. Endret beskatning og konsesjonskraft

Disse konsekvensene er nærmere omtalt i det følgende.

3. Redusert vanngjennomstrømning i Vesle Kjelavatn

Større slukeevne i stasjonen medfører at mindre vann tappes fra Kjeladammen via Vesle Kjelavatn. Basert på oppdaterte energisimuleringer er vanngjennomstrømningen gjennom Vesle Kjelavatn presentert grafisk i figur under for et middelår for omsøkt løsning og for ny plan.

[...]

Som det fremgår av kurvene medfører den omsøkte planendringen en redusert vanngjennomstrømning gjennom hele året, og i gjennomsnitt synker den fra 2,7 m³/s til 1,2 m³/s. I figurene er det vist gjennomsnittlig ukesdata for en 80 års tilsigserie (1931-2010). I virkeligheten vil vannføringen inn i vannet variere mellom minstevannslippet (0,30 / 0,75 m³/s) og typisk ca. 10 m³/s, fordi det vil tappes ujevnt gjennom uka.

I konsesjonssøknaden ble det oppgitt at middelvannføringen inn i Vesle Kjelavatn kom til å synke fra dagens 9,5 m³/s til 0,8 m³/s etter utbygging av en stasjon på 5 MW. Oppdaterte energisimuleringer tyder på at den blir noe høyere, ikke bare for 5 MW alternativet, men også for 8 MW alternativet, ref. tallene over. Det skyldes at tappingen fra Kjelavatn (og Ståvatn) forventes å bli mer ujevn enn det som lå til grunn i tidligere simuleringer.

NVE skriver i sin innstilling bl.a. at:

NVE mener at en redusert vanngjennomstrømning vil kunne medføre noe reduksjon i fiskebestanden i Vesle Kjelavatn isolert sett. Slipp av minstevannføring vil likevel til en viss grad sørge for en kontinuerlig utskifting av vann i vassdraget.

4. Økt produksjon

En økning av ytelsen fra 5 til 8,5 MW medfører at produksjonen øker fra ca. 24 til ca. 31 GWh/år, dvs. en økning på 7 GWh.

5. Økte utbyggingskostnader/prosjektøkonomi

Den omsøkte planendringen vil øke utbyggingskostnadene, men fordi produksjonen øker mer, synker spesifikk utbyggingspris fra 5,9 til 5,0 kr/kWh og lønnsomheten forbedres.

6. Endret beskatning

Den omsøkte planendringen vil medføre endringer i kraftverkets beskatning, men det skyldes en økning i skattegrunnlaget i form av større investering. Eiendomsskatten antas å øke fra ca. 1,0 mill.kr/år til ca. 1,2 mill.kr/år. Dette er referert dagens kroneverdi i første driftsår. Eiendomsskatten for kraftverk under 10 MVA baseres på skattemessig verdi pr 1/1. Eiendomsskatten for et slikt kraftverk vil derfor gradvis avta, inntil det gjøres reinvesteringer.

Det skal betales naturressursskatt for kraftverk større enn 5,5 MVA. Naturressursskatten inngår i inntektsutjevningssystemet mellom kommunene. For Vinje kommune antas derfor at en økning i naturressursskatten har liten betydning.

På grunn av økt brutto fallhøyde (+ 4 m) øker også beregningsgrunnlaget noe for konsesjonskraft og konsesjonsavgifter.

7. Oppsummering Planendring

Statkraft anser med dette at det er redegjort for de endringer som de nye, omsøkte planene for Vesle Kjela kraftverk vil resultere i, og håper at tilleggsinformasjonen sammen med opprinnelig konsesjonssøknad er tilstrekkelig for videre konsesjonsbehandling.

Vedlegg:

- 1. Arealdisponeringsplan*
- 2. Enlinjeskjema*

Høring

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. NVE har sendt søknaden på ny høring til de som uttalte seg i den opprinnelige høringsrunden, for å opplyse om planendringen og få innspill på mulige konsekvenser. Det er kommet inn 4 uttalelser til planendringssøknaden:

Vinje kommune uttaler i brev av 31.08.16

«Vinje kommune har ikke merknader til den justerte søknaden frå Statkraft.»

Fylkesmannen i Telemark uttaler i brev av 17.08.2016

«NVE skrev i sin innstilling at en redusert vanngjennomstrømming vil kunne medføre noe reduksjon i fiskebestanden i Vesle Kjelavatn. Fylkesmannen mener at en variasjon i vannføringen fra 0,3 m³/s til ca. 10 m³/s vil ha betydning for naturmangfoldet og tilstanden i den berørte strekningen fram til tunnelinntaket i Kjela. Vesle Kjelavatn (016-60-L) er i dag vurdert å ha god økologisk tilstand. Store variasjoner i tilført vannmengde vil endre tilstanden i vannforekomsten til en lavere tilstandsklasse og karakteriseres som sterk modifisert (SMVF). Endringene vil dessuten gi en negativ landskapsmessig effekt nær Vesle Kjelavatn.

Fylkesmannen er av den oppfatning at en vurdering av den samla belastningen etter naturmangfoldloven §10 må tillegges betydelig vekt i vurderingen av planendringen.

Fylkesmannen vil også peke på fordelene ved å se behandlingen av vesle Kjela kraftverk i lys av den pågående revisjonssaken for Tokke-Vinje reguleringen og en ferdigbehandling av denne.»

Norsk Maritimt Museum uttaler i e-post av 27.07.2016

«I tidligere høringsuttalelse i denne saken (2012) varslet Norsk Maritimt Museum at det var behov for å gjennomføre kulturminneregistrering under vann før vi kan gi en uttalelse i saken. Vi opprettholder dette kravet i forbindelse med denne planendringen.»

Statens vegvesen uttaler i brev av 11.08.2016

«Vegvesenet har ingen merknader.»

Uttalelsene kan i sin helhet lastes ned fra sakens nettside på nve.no.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

NVE mottok kommentarer til høringsuttalelsene fra søker i e-post av 26.01.2017.

«Med unntak for Fylkesmannen i Telemark ikke er kommet frem nye tema enn det som ble nevnt i høringen av konsesjonssøknaden i 2012.

Fylkesmannen fokuserer på endrede vannføringsforhold i Vesle Kjelavatnet som følge av planendringene og mener dette har negativ virkning på naturmangfoldet, økologiske forhold, vannkvalitet og landskapet

Tiltakshaver vil innledningsvis derfor minne om at gjennomstrømningen i Vesle Kjelavatnet i dag er helt dominert av tappingen som kommer med ujevne mellomrom, med fra 23 m³/s og ned mot minstevannføringen under 1 m³/s. Tappevannet er kaldt bunnvann på mellom 1 – 4 grader. Dette resulterer i store svingninger også temperaturmessig med påfølgende konsekvenser for vannmiljøet.

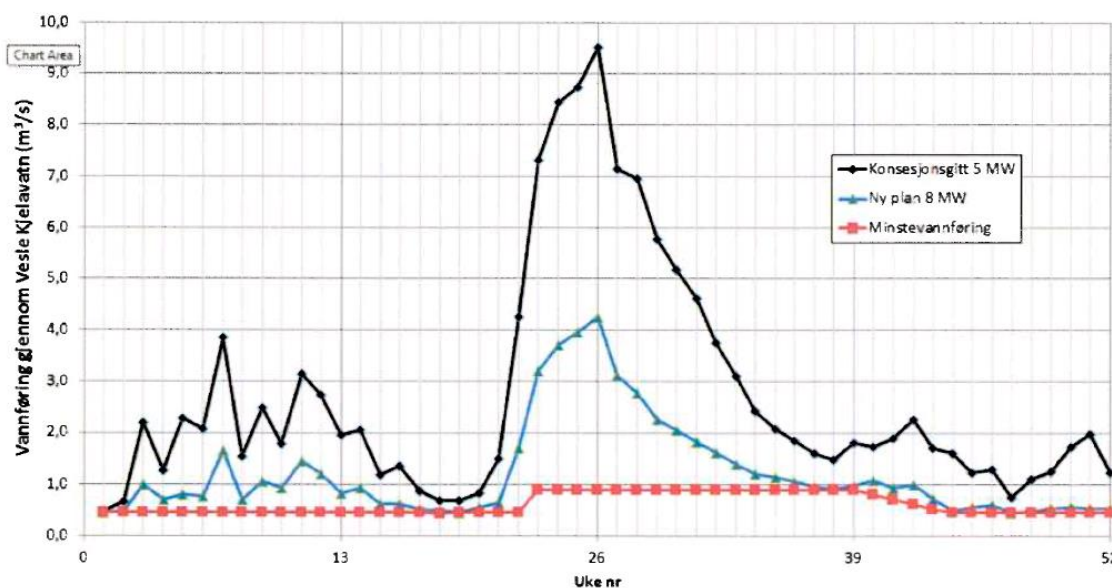
I forhold til den først omsøkte utbyggingsløsning med en slukeevne på Vesle Kjela kraftverk på 13 m³/s, var omtalen av konsekvensene for fisk og de vannbiologiske forhold beskrevet i søknaden som følger:

«Utbyggingen vil som nevnt medføre en betydelig lavere gjennomsnittlig vannføring gjennom Vesle Kjelavatnet enn i dag. Dette vil sannsynligvis bety høyere sommertemperatur, noe som kan være positivt for produksjon av næringsstoff og dermed også for fiskebestanden. Mer stabil vannføring uten stor utskifting av vann, kan også medføre at en unngår utspyling av viktige pelagiske næringsdyr (zooplankton) på vinter/vår som skal være kapital for produksjonen (næringsdyr) gjennom sommeren.

Redusert tilførsel av næringsstoff fra Kjelavatnet vil virke i motsatt retning. Dette kombinert med begrensninger i naturlig reproduksjon, grunnet begrenset gyteareal i tilknytning til Vesle Kjelavatnet, vil være negativt for fisken. Samlet sett er tiltaket vurdert å ha ubetydelig konsekvens (0) for fisk og ferskvannsbiologi».

Til bl.a. denne beskrivelsen sier fylkesmannen i sin uttalelse den gang at: «Vi ser positivt på utnytting av kraftpotensialet i allerede utbygde kraftområder når konsekvensene for natur og miljø er av begrensa karakter».

En økning på slukeevnen fra 13 til 20 m³/s (20 m³/s er riktig slukeevne oppgitt i hovedtabellen til planendringssøknaden) vil redusere gjennomstrømningen ytterligere, men tiltakshaver kan ikke se at dette vil være en så vesentlig endring i det nye vannføringsbildet at konsekvensene kan bli slik fylkesmannen beskriver det. Figur 1. viser ukentlig middelvannføringen i dag og vannføringen ved konsesjonsgitt løsning og planendringssøknaden. Figuren viser imidlertid ikke at vannføringen i virkeligheten kan variere mye innenfor den enkelte uke, typisk mellom minstevannføringen og 20-23 m³/s dag, mellom minstevannføringen og 10-11 m³/s ved en utbygging på 8,5 MW. Når figuren i uke 13 viser en vannføring på 7 m³/s for Dagens så kan det bety at vannføringen har vært 23 m³/s i 2 dager 0,3 m³/s, de resterende dagene i uka. Endringen i vassdraget vil være redusert gjennomstrømning i Vesle Kjelavatnet. Det naturlige utløpet fra Vesle Kjelavatnet er relativt bredt så «reguleringssonen» er liten og tørrlagt areal blir ikke større dersom minstevannføringen gjennom Vesle Kjelavatnet ikke endres. Statkraft kan ikke se at situasjonen for fisk endres vesentlig fra konsesjonsgitt løsning til løsning i Planendringssøknaden, ref. omtale av konsekvensene for fisk gjengitt foran (fra KU).

Når det gjelder fylkesmannens kobling av søknaden til pågående vilkårsrevisjonsarbeid med Tokke – Vinje – reguleringene, har tiltakshaver de samme kommentarene til dette som gitt til Vinje kommunes høringsuttalelse til konsesjonssøknaden i 2012.

Sandviki i Kjelavatet var i de opprinnelige utbyggingsplanene foreslått som et egnet sted for en tipp under vann. Etter sluttbefaringen med bl.a. NVE, grunneier og fylkesmannen i Telemark i september 2012 ble imidlertid dette forslaget droppet og et område på land nær eksisterende dam ble foreslått. Dette ble tatt med i planendringssøknaden (vedlegg 1) og i NVEs KV-notat nr. 2/2014 – bakgrunn for vedtak – tilleggsopplysninger, skriver NVE om søkers justeringer i arealdisponeringsplanen:

«Basert på innspill under sluttbefaringen 18. sept. Er det nå gjort justeringer av arealdisponeringsplanen, spesielt i forbindelse med tippet. Tippet ut i Kjelavatnet (Sandviki) er fjernet. Det foreslås i stedet å legge denne i forlengelse av foreslått tipp nedstrøms sperredammen.»

Endelig valg av deponisted og utforming av tipp vil bli beskrevet i detaljplan for miljø og landskap med bakgrunn i en eventuell konsesjon. Bakgrunn for kravet om kulturminneundersøkelser under vann, er med planendringen ikke til stede.»

NVEs vurdering

Bakgrunn for søknaden

Da regjeringen har vedtatt å øke innslagspunktet for grunnrentebeskatningen til 10 MVA, ønsker Statkraft en større installasjon i Vesle Kjela kraftverk for å bedre økonomien i prosjektet. Kraftverket med omsøkte planendringer vil få en installert effekt på ca. 8,5 MW mot ca. 5 MW som opprinnelig omsøkt. Middelproduksjonen vil økes fra ca. 25 GWh/år (23,9 etter Statkrafts justerte 2015 tall) til ca. 31 GWh/år. Den totale produksjonen for Vesle Kjela kraftverk vil da tilsvare det årlige strømforbruket til ca. 1550 husstander.

Hydrologiske og miljømessige virkninger av planendringen

Statkraft Energi AS har i sin planendringssøknad av 26.11.2015 lagt til grunn oppdaterte tall på hydrologidelen. Med dette nedjusteres årlig tilsig ved inntaket fra 300 mill.m³ til 289 mill.m³, spesifikk avrenning fra 68 – 65 l/s/km² og derpå en redusert middelvannføring fra 9,53 m³/s til 9,1 m³/s. Brutto fallhøyde justeres fra 45 til 49 meter. NVE har således i vårt tidligere vedtak lagt til grunn at middelvannføringen var noe høyere (9,53 m³/s), og med en maksimum slukeevne på 13 m³/s ville dette utgjøre ca. 140 % av middelvannføringen.

Etter justerte planer og oppdatert tallgrunnlag, har Vesle Kjela kraftverk en maksimal slukeevne på 20 m³/s, noe som tilsvarer 219 % av middelvannføringen. Etter oppjusterte 2015-tall vil restvannføringen (gjennom Vesle Kjelavatn) utgjøre 2,7 m³/s for opprinnelig planer, og 1,2 m³/s for planendring med økt slukeevne. I planendringen søkes det om et aggregat med nedre slukeevne på 5 m³/s, mens det i opprinnelig søknad var på 8 m³/s.

Endringen i det justerte hydrologiske grunnlaget, brutto fallhøyde og slukeevne vil i følge søker gi en årlig produksjon på 31 GWh. Med utgangspunkt i de nye energisimuleringene med oppdatert hydrologigrunnlag, utgjør dette er en økning på 7,1 GWh i forhold til tidligere omsøkte planer.

Det har i saken vært uenighet hvorvidt en redusert vanngjennomstrømning i Vesle Kjelavatn vil være positiv eller negativ i forhold til fiskens næringsgrunnlag i vassdraget. Kommunen har i uttalelse til opprinnelig søknad vist til at en redusert vanngjennomstrømning vil kunne føre til redusert tilførsel av næringsdyr. Søknadens miljørapport har derimot vurdert en mer stabil vannføring å vil gi en positiv effekt på fisk, dette ved at utspyling av zooplankton vinter- og vårtid reduseres. NVE har således i sitt opprinnelige vedtak lagt til grunn at en redusert vanngjennomstrømning i noen grad kan medføre en reduksjon i ørretbestanden, men at en minstevannføring vil sørge for en kontinuerlig utskifting av vann i vassdraget.

Verdien av elva i forhold til fisk og ferskvannsbiologi er i opprinnelig søknads miljørapport vurdert som middels.

I planendringssøknaden ønsker Statkraft en økning i kraftverkets slukeevne, fra 13 m³/s til 20 m³/s. Foreslått minstevannføring gjennom Vesle Kjelavatn er på 0,75 m³/s i perioden 1. juni til 30. september,

med jevn overgang fra 0,75 m³/s til 0,30 m³/s fra 1. oktober til 31. oktober. I perioden 1. november til 31. mai blir minstevannføringsslipet på 0,30 m³/s. Dette tilsvarer dagens minstevannføringskrav i Kjelaåi, nedstrøms inntaksdam til overføringstunnel som går til Førsvatnet. Krav i gjeldende reguleringskonsesjon «*Planendring med fastsettelse av nytt reguleringsreglement i Tokke-Vinjevassdraget*» (jf. krp.res. 06.02.2004), er også lagt til grunn for Vesle Kjelavatn.

Ved å øke slukeevnen i kraftverket, vil vanngjennomstrømningene i Vesle Kjelavatn bli lavere enn i opprinnelige planer. Likevel vil det være en jevnlig variasjon i vannføringene, på ukesbasis og gjennom sesongene.

Til planeringssøknaden kommenterer Fylkesmannen at naturmangfoldlovens § 10 må tillegges spesielt stor vekt i vurderingen av planendringen. Hovedvassdraget er gjennomgående sterkt regulert, og området er således preget av store inngrep. Selv om vanngjennomstrømningen i vatnet blir redusert i forhold til i dag, mener NVE at den pålagte minstevannføringen i noen grad vil kompensere for dette. Vi kan ikke se at forholdet til slukeevnen vil gi noen ytterligere landskapsmessig negativ effekt i området rundt Vesle Kjelavatn.

Produksjon og kostnader

I planendringssøknaden er prosjektet planlagt med en generatorytelse på 9,9 MVA, det vil si under grensen for grunnrentebeskatning og naturressursskatt på 10 MVA. Prosjektet er planlagt med en maksimal slukeevne på 219 % av middelvannføringen, hvilket tilsier at nærmere 97 % av den tilgjengelige vannmengden vil nyttes til kraftproduksjon.

Opprinnelig søknad etter oppdatert hydrologisk grunnlag som følge av nye energisimuleringer, vil etter NVEs beregninger tilsvare 5,6 kr/kWh og LCOE på 44 øre/kWh. NVE har vurdert planendringen, og finner at det oppdaterte grunnlaget for denne vil gi en utbyggingskostnad på 5,03 kr/kWh og LCOE på 40 øre/kWh. Marginal utbyggingskostnad, det vil si kostnadene for den ekstra kraftproduksjonen i planendringen i stedet for alternativet i opprinnelig søknad, er beregnet til 3,1 kr/kWh og LCOE på 28 øre/kWh.

Vurderingene tyder på at den omsøkte planendringen gir et samfunnsøkonomisk bedre prosjekt enn det opprinnelige, i økt fornybar og regulerbar kraftproduksjon.

Forholdet til vannforskriften

Vassdragsavsnittet som tiltaket omfatter, ligger i vannregion Vest-Viken og vannområde Tokke-Vinje.

Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken for planperioden 2016 – 2021 ble godkjent av Klima- og miljødepartementet 4. juli 2016. For vannforekomster som er berørt av vannkraftproduksjon ble det for denne planperioden laget en egen liste over vannforekomster med godkjente miljømål, basert på tiltak som hører under sektorlovverket for vannkraftsektoren. Disse listene er vedlagt godkjenningsbrevet som vedlegg 2 (miljømål som kan medføre krafttap) og vedlegg 3 (miljømål som kan medføre andre typer tiltak). Vannforekomstene som er med i disse vedleggene har godkjente miljømål som er høyere enn dagens tilstand. For vannforekomster som ikke inngår i disse listene, er miljømålet ved godkjenningen satt til å være det samme som dagens tilstand.

Kjelaåi/Flothylåi 016-2861-R er inne på listen (vedlegg 2). Denne vannforekomsten er i dag kategorisert som SMVF og har økologisk tilstand som MØP. Miljømålet GØP er satt til 2021.

Vesle Kjelavatn, vannforekomst 016-60-L, er i dag definert som en naturlig vannforekomst. Den økologiske tilstanden for Vesle Kjelavatn er vurdert som «antatt god», mens den kjemiske tilstanden ikke er definert. Miljømål for økologisk og kjemisk tilstand er god tilstand.

En utbygging av Vesle Kjela kraftverk medfører at vanngjennomstrømningen i Vesle Kjelavatn tidvis blir vesentlig redusert, og kan medføre at ørreten som lever her blir negativt påvirket.

I følge vannforskriften § 12 kan nye inngrep i en vannforekomst gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4 - § 6 ikke nås eller at tilstanden forringes, forutsatt at visse betingelser er oppfylt:

Den første betingelsen i § 12 er at alle praktisk gjennomførbare tiltak skal settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand. I diskusjonen i KV-notat 3/2014, under de ulike fagtemaene, har NVE vurdert praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene eller ulempene ved en utbygging. Vi har også foreslått konsesjonsvilkår som vi mener er egnet til å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten. Vurderingene omfatter blant annet slipp av minstevannføring. En eventuell konsesjon til utbygging vil forutsette standard naturforvaltningsvilkår, som gir hjemmel til å pålegge gjennomføring av miljøundersøkelser og miljøtiltak ved behov.

Det er også en forutsetning i § 12 om at samfunnsnyttene av de nye inngrepene skal være større enn tapet av miljøkvalitet. Kriteriene for å anbefale at det gis konsesjon er gitt i vannressursloven § 25. Konsesjon kan bare gis dersom fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser. Dersom samfunnsnyttene av økt slukeevne i Vesle Kjela kraftverk ikke overstiger ulempene, deriblant tap av miljøkvalitet, kan NVE ikke anbefale at det gis konsesjon. Dersom NVE kommer til at vi anbefaler at det gis konsesjon til planendringen, ligger det derfor implisitt i dette at vi vurderer samfunnsnyttene som større enn tap av miljøkvalitet.

Til sist forutsettes det i § 12 at hensikten med de nye inngrepene, på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Vi kan ikke se at hensikten med tiltaket, som er ny fornybar og regulerbar kraftproduksjon, med rimelighet kan oppnås ved miljømessig sett bedre alternativer, for eksempel andre metoder å produsere kraft på.

NVEs konklusjon

Endringen i det justerte hydrologiske grunnlaget, brutto fallhøyde og slukeevne vil i følge søker gi en årlig produksjon på 31 GWh. Dette utgjør en økning på 7,1 GWh i forhold til tidligere omsøkte planer. Økt slukeevne fører til mindre vanngjennomstrømning i Vesle Kjelavatn.

Etter NVEs vurdering vil en økning i kraftverkets slukeevne gi en bedre ressursutnyttelse, uten at miljøverdier eller andre interesser vil bli påvirket i nevneverdig grad. En lavere vanngjennomstrømning i Vesle Kjelavatn enn tilfellet er i de opprinnelige prosjektplanene kan ha en negativ effekt på ørretbestanden, men vurderes likevel som akseptabel gitt et pålegg om minstevannføring. NVE vektlegger at Vesle Kjela kraftverk med omsøkte planendring vil bidra til økt fornybar og regulerbar kraftproduksjon.

NVE gir på dette grunnlag Statkraft Energi AS tillatelse i medhold av § 8 i vannressursloven til å bygge Vesle Kjela kraftverk med en noe høyere slukeevne enn det som er gitt i gjeldende konsesjon.

Merknader

Øvrige vilkår gitt ved konsesjon av 11.02.2014 opprettholdes uten endringer.

Samtidig med NVEs klageoversendelse til OED den 28.10.2014, fattet NVE en prosessledende beslutning om at vedtak om ekspropriasjon ikke skulle gis realitet før konsesjonsvedtaket var endelig avgjort av Olje- og energidepartementet. Forholdene er nå noe endret siden konsesjon til bygging av

Vesle Kjela er gyldig i og med at klagen er trukket. For ordens skyld oversendes derfor tilsvarende ekspropriasjonstillatelse som av 11.02.2014 i eget dokument samtidig med denne tillatelse.

Norsk Maritim Museums kommenterer at de opprettholder krav om kulturminneregistrering under vann i forbindelse med planendringen. Det vises til at søker har gått vekk fra planer om tipp i Kjelavatn (Sandviki). Jf. s. 17 i Bakgrunn for vedtak – KV-notat 3/2014.

Endringen i beregning av konsesjonsavgifter osv., vil foretas når et eventuelt Vesle Kjela kraftverk står ferdig bygget.

Kraftverket må driftes etter eventuelle fremtidige vilkår som blir satt for denne grenen av Tokkevassdraget. Revisjonssaken er under behandling.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Telemark
Nils Vågslid
Norsk Maritimt Museum
Statens vegvesen - Region sør
STATKRAFT ENERGI AS v/Anders Korvald
Statskog SF
Vinje kommune